

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

І. А. МАЛИШЕВСЬКА

**ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ РІЗНОПРОФІЛЬНИХ ФАХІВЦІВ
В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА**

Навчально-методичний посібник

Умань – 2021

УДК 376.011.3-051 (075.8)

М19

Рецензенти:

Колупаєва А. А., доктор педагогічних наук, професор, член кореспондент НАПН України, головний науковий співробітник відділу інклюзивного навчання Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Бондаренко Ю. А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, завідувач лабораторії проблем інклюзивної освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Іщенко Л. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології та педагогіки розвитку дитини Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку вченою радою

Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

(протокол № 3 від 28 вересня 2021 року)

Малишевська І. А.

М19 Професійна діяльність різнопрофільних фахівців в умовах інклюзивного освітнього середовища : навч.-метод посіб. / І. А. Малишевська. – Умань : Візаві, 2021. – 156 с.

У навчально-методичному посібнику представлено теоретичні і методичні аспекти професійної діяльності різнопрофільних фахівців в умовах інклюзивного освітнього середовища. Посібник містить методичні рекомендації щодо особливостей професійної діяльності логопедів, дефектологів, вихователів, вчителів початкових класів, психологів, соціальних педагогів в умовах інклюзивного навчання.

Видання адресовано викладачам закладів вищої освіти, здобувачам вищої освіти, різнопрофільним фахівцям закладів спеціальної освіти та закладів дошкільної, загальної середньої освіти, які залучені до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.

УДК 376.011.3-051 (075.8)

© І. Малишевська, 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РІЗНОПРОФІЛЬНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	Ошибка! Закладка не определена.
1.1. Гуманістична парадигма інклюзивної освіти	Ошибка! Закладка не определена.
1.2. Процесуально-змістові засади формування інклюзивного освітнього середовища	Ошибка! Закладка не определена.
1.3. Законодавчі та нормативно-правові документи щодо кадрового забезпечення інклюзивного освітнього середовища	Ошибка! Закладка не определена.
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ РІЗНОПРОФІЛЬНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	Ошибка! Закладка не определена.
2.1. Організація професійної діяльності різнопрофільних фахівців в умовах інклюзивного освітнього середовища	Ошибка! Закладка не определена.
2.2. Методичні розробки занять з інклюзивного навчання	Ошибка! Закладка не определена.
ПІСЛЯМОВА	Ошибка! Закладка не определена.
ЛІТЕРАТУРА	Ошибка! Закладка не определена.

ПЕРЕДМОВА

Поширення гуманістичних ідей у суспільстві зумовило виникнення нової педагогічної парадигми, що базується на сприйнятті дитини з особливими освітніми потребами як ціннісної особистості, яка має право на реалізацію своїх потреб та інтересів в умовах загальноосвітнього простору. Виходячи з ідей гідності та самоцінності особистості, педагогічна освіта має стати особистісно зорієнтованою – відкритою, інноваційною, креативною, перспективною для дітей з особливими освітніми потребами. Ось чому закладам дошкільної, загальної середньої освіти потрібні висококваліфіковані різнопрофільні кадри, які здатні забезпечити інклюзивне навчання у розмаїтому колективі дітей. Суттєвим питанням у їх підготовці є зміна філософії освіти з репродуктивної на творчу. У зв'язку з цим вітчизняний освітній простір передбачає модернізацію та розвиток підготовки таких різнопрофільних фахівців, які забезпечуватимуть інклюзивне навчання в Україні. Це викликає необхідність постійного вдосконалення особистісних характеристик різнопрофільних кадрів, підвищення наявних і придбання нових знань, орієнтації на особистісне зростання і професійну майстерність. Сьогодні перевага надається творчому, інноваційному педагогу, який точно помічає і вирішує дидактично-виховні проблеми, а також проектує нові рішення. Впровадження інновацій має стати основним положенням концепції підготовки різнопрофільних фахівців до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Проблема навчання та виховання дітей з особливими освітніми потребами нині вийшла за межі традиційного дефектологічного підходу. Для освіти дітей з особливими освітніми потребами необхідною є підготовка поліфункціональних різнопрофільних кадрів, здатних до

професійної діяльності в умовах якісно нового освітнього соціокультурного простору. Для цього необхідною умовою є розроблення освітньої стратегії, спрямованої на удосконалення фахової діяльності таких спеціалістів з урахуванням інклюзивних тенденцій світового освітнього простору та переваг національної системи освіти.

Напрями змін професійної діяльності різнопрофільних фахівців закладів освіти у новому соціокультурному контексті науковці вбачають у реорганізації їх фахової підготовки, підвищенні професіоналізму, обґрунтуванні критеріїв добору педагогічних працівників, що має забезпечити новий статус та фаховий рівень кадрів у сфері інклюзивної освіти, їх особисту відповідальність за знання і компетентності дітей; удосконалення фахової підготовки та перепідготовки психолого-педагогічних кадрів відповідно до нової освітньої парадигми; посилення взаємодії різнопрофільних фахівців спеціальної та загальної освіти з усіма учасниками освітнього процесу. Для вирішення вище означених завдань необхідно впроваджувати особистісно зорієнтоване навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах освітньої інклюзії. Реалізація такого навчання можлива під час застосування новітніх інклюзивних технологій викладання та забезпечення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами в освітньому процесі, орієнтованих на освітні потреби дітей.

Професійна компетентність різнопрофільних фахівців закладів спеціальної освіти, дошкільної, загальної середньої освіти, які будуть працювати з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища, повинна формуватися в процесі системної спеціальної теоретичної підготовки та педагогічної практики, акумулюючи всі нагромаджені знання та досвід інклюзивного навчання

України і зарубіжжя. Сьогодні вимагає рухатися у напрямку втілення міжнародної практики щодо збільшення кількості закладів освіти з інклюзивною формою навчання, готових до надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами. Тому сучасні різнопрофільні фахівці, працюючи в умовах освітньої інклюзії, повинні: оцінювати методичний підхід до дітей з особливими освітніми потребами; виробляти власні позиції щодо ефективності тих освітніх технологій, якими вони володіють; поглиблювати свої знання щодо використання інноваційних технік в інклюзивному освітньому середовищі.